

KD

LEHTI

KRISTILLISDEMOKRAATTINEN LEHTI 3/2018

ESA ERÄVALO

Avoimessa taide- koulussa etsitään ihmisyyttä s. 16-19

SOTEN RATKAISUHETKET KÄSILLÄ
s. 6-7

MAAKUNTAVAALIKIERTUE STARTTASI
s. 6 - 7

ESA ERÄVALO
"Kiitos ja kumarrus" s. 4-5

Kolmannella vuosikurssilla keskitytään itsetuntemukseen. Oppilas Hannu Lehtinen maalaa omakuvaa.

10 vuotta Avointa taidekoulu

HAVAINTO • SYMBOLI • MIELI • ITSETUNTEMUS • TAIDE

ESA ERÄVALO

Tajuntani läpäisi Rembrandtin ”Omakuva 63-vuotiaana” Lontoon National Gallery’ssä. Toinen syvälle päässyt maalaus on Vincent van Goghin ”Vihreä niitty” Prahan taidemuseossa. Niissä on jotain... Onko se rakkautta? Taulujen edessä haluaa ihmetellä tuntikausia.

Taiteilija ja taiteen sekä meditaation opettaja Nagashila tuntee kokemuksen.

– Ihminen tarvitsee yhden tai kaksi tuolaista kokemusta, että tietää mistä taiteessa on kyse.

Hänen mukaansa näitä kokemuksia on jokaisella ja niitä pitäisi painottaa jo lukiolaisille ja varsinkin taideopiskelijoille.

– Niissä alkaa nähdä mitä ihmisyyks on. Taiteessa kyse on ihmisyyden syventymisestä. Saa intuitiivista tietoa. Hyvän taiteen kokemus saa aikaan rakkautta ja myötätuntoa, se on taiteen tehtävä, tiivistää Nagashila.

Matti Kurjella ja Nagashilalla on yhteistä historiaa, he ovat molemmat käyneet Vapaan taidekoulun, olleet yli 30 vuotta taidemaalareita ja taiteen opettajia. He ovat samoihin aikoihin opettaneet sekä Helsingin Taiteilijaseurassa että taidekoulu Maassa. Sekin on yhteistä, että he molemmat harjoittavat meditaatiota ja etsivät maalauksissaan tuota intuitiivista tietoa, sitä, joka menee yli ymmärryksen.

– Yksi tapa ajatella asiaa on, että voisiko se olla esimerkiksi Pyhän Hengen virtausta, kun ohitetaan käsitteellinen ja rationaalinen mieli ja ilmaistaan suoraan intuitii-

vista sisäistä kokemusta. Taide on luovana tapahtumana lähellä elämän ydintä, se on lähellä pyhää, sanoo Nagashila.

Molemmilla opettajilla on vuosikymmenten harjaannuttama näkökyky siihen, miten oppilaat teoksissaan pääsevät syvemmälle. Heillä on myös avoin suhtautuminen kristinuskoon.

– Minulla on keskustelevala suhde ortodoksiseen traditioon. Kunnioitan kaikkia hengellisiä pyrkimyksiä. Ken Jumalan löytää, etsiköön Jumalaa koko loppuelämänsä, jos on jonkin yhteyden pyhään löytänyt, sitä kannattaa elää ja syventää loppuelämä, sanoo Nagashila.

Kymmenen vuotta sitten Nagashila ja Matti Kurki perustivat yhdessä Avoinen taidekoulu. He olivat opettaneet yhdessä, heillä oli yhteisnäyttelyitä ja he olivat pohtineet mitä taideopettamisen pitäisi olla.

Ensimmäiset Avoinen taidekoulun opiskelijat tulivat Matti Kurjen aiemmilta taidekursseilta. Työväen Sivistysliitolta saatiin monta vuotta avustusta, kunnes kolme vuotta sitten hallitus karsi sivistysliittojen rahat.

– Avoimesta taidekoulusta ei olisi tullut mitään, jos olisimme kaksistaan sen perustaneet. Jotkut oppilaani olivat olleet monilla kursseilla, kuten Merja Penttilä ja Taru Klinga, heiltä tuli ratkaiseva panostus, kertoo Matti Kurki.

Ensimmäinen vuosi saatiin lahjoituksena.

– Ensin toimimme Lauttasaareissa, mut-

MATTI KURKI

Matti Kurki, 71, on jo pienellä eläkkeellä, mutta opettaa yhä maanantai-iltaisin Lohjalla yksityisessä taidepiirissä, joka koostuu hänen aiemmista oppilaistaan kansalaisopistossa, keskiviikkoiltaisin katolisessa Pyhän Marian kirkossa ja joka toinen viikko torstai-illasta lauantaihin Avoimessa taidekoulussa.

– Harva taidemaalari elää taiteellaan, opettaminen on ollut se, joka on elättänyt.

Hän itse valmistui Vapaasta taidekoulusta kuuden vuoden opiskelun jälkeen 1981. 1984 oli yksityisnäyttely Helsingin taiteilijaseuran (HTS) omistamassa galleria Katariinassa.

– Sillä näyttelyllä oli suuri merkitys, se antoi meriitin HTS:n jäseneksi. Alusta lähtien aloin myös opettaa. Hänet hyväksyttiin myös Taidemaalariiliiton jäseneksi 1985.

Matti Kurki toimi HTS:n kurssikeskuksen rehtorina kolme vuotta ja oli perustamassa sille lasten ja nuorten kuvataidekoulua. Hänet kutsuttiin Taidekoulu Maan rehtoriksi 1990-97. Kurki tutustui tuona aikana pintapuolisesti suprematismiin, joka liippaa läheltä hänen omaa tapaansa tehdä taidetta.

– Malevitshin ajatuksiin tutustuin myöhemmin paremmin. Ne ovat monelle hyvä johdattaja abstraktiin taiteeseen, mutta itse olen löytänyt taiteen mietiskelyn ja öisten metsäkävelyjen kautta.

NAGASHILA

Nagashila, 55 v., kävi Vapaata taidekoulua 1983-87.

– Iltapiirustuksessa vuonna 1983 minulle selvisi taiteilijan kutsumus. Isä oli toinen opettaja ja sanoi, että katso vasenta yläkulmaa, toinen opettaja minuutin päästä, että oikeaa alakulmaa. Suutuin ja sanoin itselleni, että ratkaisen maalauksen keskeltä. Kun työ tuli yhtäkkiä valmiiksi, se oli kuin voimakas isku ja sydämestäni kumpusivat sanat: "Olen taidemaalari ja siksi olen syntynyt tänne." Se oli ikään kuin kutsumus, en valinnut itse.

1988 Nagashila, silloin Olli Hämäläinen, tuli jäseneksi Taidemaalariiliittoon ja Helsingin Taiteilijaseuraan (HTS).

– Henkisen kokemuksen hienous on, että siinä on sydämen tieto, että näin on minun kohdallani. 1991 laivalla palatessa retkeltä Laatokan Valamoon tiesin, että elämäni on nyt muuttunut ja pitää löytää itselleni henkinen traditio. Jokin minussa siellä avautui, ja se oli niin varmaa tietoa, etten voinut kulkea sitä vastaan.

1998 Olli Hämäläinen, nyt Nagashila, sai maallikkovihkimyksen buddhalaiseen Triratna-veljeskuntaan ja opettaa buddhalaista filosofiaa ja meditaatiota. Taidetta Nagashila on opettanut HTS:ssa, taidekoulu Maassa ja viimeiset 10 vuotta Avoimessa taidekoulussa.

ta sittemmin Kalasatamaan kunnostettiin ja muunneltiin entisen elokuvamuseon tilat aivan meitä varten.

Avoim taidekoulu on nelivuotinen. Koulutus perustuu tehtäviin, jotka intuitiivisesti huomaamatta kehittävä oppilaan taideymmärrystä. Alusta lähtien oli selvä opetusunnitelma. Siinä on ollut pieniä muutoksia, muuttamat tehtävät ovat muuttuneet, mutta perusrakenne pysynyt: Havainto – Symboli – Mieli – Itsetuntemus – Taide

HAVAINTO

Aluksi oppilailla on kummallisia ennakkokäsityksiä taiteesta. Siksi ensin tehdään töitä havainnosta käsin, mutta ei kopioiden van havaintotapahtumaa seuraten.

– Sinulla on viisi aistia, joiden kautta olet yhteydessä maailmaan. Taide lähtee havaintokokemuksen ilmaisusta. Kun ilmaiset sitä, huomaat, että ilmaisuun sokeutuu sisäisiä tuntemuksia, haaveita, unelmia, selvittää Nagashila.

Ohjelma etenee kohti abstraktimpaa.

– Tehdään valkoisesta asetelmasta valkoinen maalaus. Ihmisen havaintoapparaatti alkaa nähdä valkoisessa värejä ja ne kopioidaan tarkasti väriliiduilla pienille lapuille, ja maalataan lopulta öljyväreillä isommalle kangaspohjalle.

– Se on värien sekoitusharjoitus ja samalla löytyvät omat sisäiset värit, tähdentää Matti Kurki.

SYMBOLI

– **Huomaat**, että sisäinen maailmasi pyrkii ulos unien, tunteiden, arkkityyppisten symbolien kautta ja kun edelleen kasvat hieman, huomaat, että sieltä pyrkii ulos elämän merkitystä tuottavia asioita.

Edetään symboleihin ja tulee oma sisäinen puoli esiin. Tehdään esimerkiksi kuva kolmesta naamiosta: voima-, muutos- ja ihmisyyснаамio. Keskittymällä tulee sisäisiä maalausaihiota. Asteittain kuljetaan symbolisesta abstraktiin.

– Aletaan ymmärtää, että abstrakti synnyttää syviä tunteita. Elementtien välillä on hienot suhteet, värähtely. Aletaan ymmärtää värejä, kuvaa Kurki.

MIELI

Sisäinen maailma tuo elämälle merkitystä tuovan ulottuvuuden.

– Meissä on jokin sellainen ihmisyy, joka pyrkii kokonaiseksi ja vähitellen purkautuu ulos taiteellisen luovuuden kautta. Ymmärtäisin, että ortodoksisessa jumaloitumisen prosessissa on tätä samaa kokonaiseksi ihmiseksi tulemisen prosessia, pohtii Nagashila.

Mieli-otsikko ymmärretään tässä laajana, sisältäen myös hengen tai sielun ulottuvuuden.

– Ihmisen mieli tai tietoisuus ei ole käsitteiden kautta rajattavissa. Jokainen tulee kosketuksiin tuon ulottuvuuden kanssa, kutsutaan sitä sitten Pyhäksi Hengeksi, meditaatioksi, rukoukseksi

”

Pitää oppia näkemään maalauksessa maalaamaton

tai totuuden luovaksi toiminnaksi. Siitä nousee taiteen alkuymmärrys. Siihen liittyy rakkaus, kyky empaattisuuteen, myötäeläminen, vapaus ja ilo.

ITSETUNTEMUS

Taiteilija tekee työtä persoonallaan ja hänen on tunnettava itsensä. Niin ruumis, mieli kuin henkinen. Tässä vaiheessa käydään läpi eletty elämä, kir-

joitetaan ja maalataan oma elämäkertä.

– Opitaan tuntemaan omat huonotkin puolet, elämään itsensä kanssa. Että menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus ovat koko ajan läsnä. Kolmas vuosi on itsetuntemusta, joka on hirveän vaikeaa, sanoo Matti Kurki.

– Pitää osata olla IHMISIKSI kankaalla, kasvaa puolikkaasta kokonaiseksi luovuuden teossa, korostaa Nagashila.

Maalaukset voivat olla esittäviä tai abstrakteja. Tyyliuunnalla ja aiheilla ei ole väliä, kunhan se on aitoa omaa.

– Se mitä teoksessa katsotaan ja eletään, on maalaamaton, kokemuksellinen ulottuvuus.

Toisen ihmisenkin olemuksen tajua vain kokemuksellisessa vuorovaikutuksessa, eikä rakkauden määrää ihmisten välillä voi mitata.

– Siinä ollaan jonkin käsittämättömän kanssa tekemisissä. Sama on taideteosten kanssa. Pitää oppia näkemään maalauksessa maalaamaton, sanoo Nagashila.

TAIDE

Neljäs vuosi on tärkeä, koska täytyy löytää se, miten kolme opiskeluvuotta lähtevät ilmenemään oman maalaamisen kautta. Tehdään itsenäisesti työkennellen 10-15 maalauksen näyttelykokonaisuus, jonka voi tarjota mihin tahansa galleriaan.

Eräs alalla pitkään toiminut kuvataidekriitikko vertasi Avoimen taidekoulun loppunäyttelyä Taideakatemiaan ja

Vapaaseen taidekouluun ja sanoi, että "teidän oppilaat osaavat maalata ja ymmärtävät mitä maalaaminen on".

– Palaute oppilailtakin on ollut myönteinen, joten uskaltaa sanoa, että pedagogisesti johdonmukaisesti toimiva ohjelmamme avaa taidetajua ja johdattaa ihmisen kosketuksiin taiteen kanssa. Taiteen taso on kova lopputöissä, toteaa Nagashila.

Hänen mukaansa Avoim taidekoulu on ainoa, joka haastaa tämän ajan taideopetuksen hypen.

– Taidekenttä on sekaisin, kun kukaan ei kysy mitä on ihmisyy ja ihmisenä oleminen. Avoim taidekoulu on ainoa, joka pohjaa siihen. Taiteen tehtävä on saada aikaan rakkaus ja myötätunto maailmaan. Oman ahdistuksen oksen-taminen kankaalle ei riitä, vaan sen läpi pitäisi luovuuden avulla kamppailla.

Nykyään monissa taidekouluissa painotetaan portfoliojen tärkeyttä, brändäystä ja itsensä markkinointia.

– Elämässä epäkypsät ajattelevat itsestään liikoja. Sellainen järjettömyys, että 3-5 vuodessa kuvittelee tulevansa taiteilijaksi pitää poistaa. Taidekoulu on vain portti joillekin tulla taiteilijaksi. Se voi avata sisäisen jonkin, joka sitten auttaa löytämään itsensä taiteilijana. Ammattitaiteilija ei merkitse sitä, että aletaan tekemään rahaa verottajalle, korostaa Nagashila.

Avoim taidekoulu toimii Helsingin Ka-

lasatamassa Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätötiloissa ja tällä hetkellä 16 oppilasta maksavat vuokran ja opetuksen omalla kustannuksellaan. Jotta talousvaikeuksista selvittäisiin, haetaan lisää oppilaita. Maksu nostetaan 1 000 euroon lukukaudelta, mutta opetus on sen arvoista ja samalla oppilaat saavat ateljeetilän vapaaseen käyttöönsä.

Matti Kurki opettaa edelleen, ei uran vuoksi, vaan:

– Olen innostunut hyvistä maalauksista, opettamisesta, joka on luontevaa ja jossa on huumori mukana. Ihmiset etenevät huomaamattaan. Motiivi löytyy oppilaiden tekemisestä, löytämisen ilosta, huomaamattomasta kehittymisestä.

Osasta oppilaita on tullut taiteilijoita.

– He ovat pitäneet näyttelyitä, joissa on ollut tosi hyviä töitä. Loppujen lopuksi kukin maalaa itselleen, yksin, ei muita miellyttääkseen tai heihin vaikuttaakseen. Maalaamisessa on oma elämä.